

cutting through complexity™

Důchodová reforma

30. března 2011

Lenka Fialková

Důvody reformy

Současný důchodový systém v ČR je

- ▶ nediverzifikovaný (asi 95% příjmů důchodců pochází ze základního důchodového pojištění)
- ▶ velmi solidární/rovnostářský
- ▶ Je fiskálně dlouhodobě neudržitelný: ročně vytváří 4% HDP deficitu (150 mld. Kč). Třetina budoucích důchodů tak není kryta zdroji.

Pro zajištění finanční rovnováhy je nezbytné

- ▶ pokračovat v postupných parametrických úpravách průběžně financovaného základního důchodového pojištění a dále
- ▶ jeho doplnění o tzv. kapitalizační pilíř

Programové prohlášení vlády

- ▶ v co nejvyšší míře respektovat závěry tzv. „Bezděkovy komise“ (PES)
- ▶ zvýšit diverzifikaci příjmů budoucích důchodců
- ▶ zajistit co nejnižší dopady na nejzranitelnější skupiny obyvatel
- ▶ kapitalizační pilíř by měl splňovat požadavky maximální bezpečnosti správy svěřených prostředků a
- ▶ minimalizovat náklady spojené se získáváním klientů a správou klientských prostředků

Porada ekonomických ministrů v únoru

- ▶ Dohoda na koncepci důchodové reformy
- ▶ Definitivní podoba podle tehdejších slov měla jít na vládu začátkem března
- ▶ V průběhu března ještě další diskuze a změny v koncepci reformy
- ▶ Definitivní podoba na vládu zřejmě začátkem dubna

MALÁ DŮCHODOVÁ REFORMA - ZÁKLADNÍ OPATŘENÍ SOUVISEJÍCÍ S NÁLEZEM Ústavního soudu

Základní parametry pro výpočet důchodu

- ▶ Maximální vyměřovací základ pro pojistné (tzv. zastropování) na úrovni 4násobku průměrné mzdy (dnes 6násobek)
- ▶ prodloužení rozhodného období pro výpočet důchodu na celoživotní
- ▶ zápočty ve třech redukčních hranicích budou 100 %, 26 % a 0 %.

Vysvětlení

- ▶ *Klíčovou změnou je zápočet a hodnota 2. redukční hranice, která je v současné době definována částkou 28 200 Kč; dochází k posunu na 4násobek průměrné mzdy – což je dnes téměř 100 000 Kč měsíčně. Důsledkem takto navrženého (rozpočtově neutrálního) řešení je, že podle modelových výpočtů bude výše důchodu zachována u nejohroženějších nízkopříjmových obyvatel (první příjmový decil). K navýšení důchodu dojde – na základě požadavku ÚS – u vyšších příjmových skupin (devátý a desátý příjmový decil) o 2 %, respektive o 26 %. Nově přiznávané důchody (po 30. září 2011) ve druhém až osmém decilu budou po následujících pět let postupně snižovány - ve výsledku o celkové jedno až tři procenta. V návrhu zákona se počítá s pětiletým přechodným obdobím, které bude sloužit k tomu, aby lidé těsně v předdůchodovém věku byli zasaženi změnou minimálně, každoroční valorizací dojde k několikanásobnému překrytí schodku).*

Valorizace vyplácených důchodů

- ▶ Navrhuje se omezení manévrovacího prostoru vlády – současný princip valorizačního mechanismu spočívající v navyšování o 100 % růstu cen a 1/3 růstu reálných mezd - zůstane zachován, nicméně bude ukotven v zákoně a vláda tak nebude moci (bez vydání zvláštního zákona) do tohoto mechanismu svévolně zasahovat.

Zvyšování důchodového věku

- ▶ Současný cílový stav po roce 2030 stanovuje důchodový věk na 65 let u mužů a u žen na 62 až 65 letech podle počtu vychovaných dětí
- ▶ Navrhuje se pokračovat ve zvyšování důchodového věku
- ▶ urychlit sjednocení důchodového věku mužů a žen
- ▶ Následně bude důchodový věk zvyšován všem pojištěncům tempem dva měsíce za rok

MALÁ DŮCHODOVÁ REFORMA

Základní parametry nového nastavení pro výpočet důchodu		
	Současný stav (2011)	Návrh MPSV
Maximální vyměřovací základ pro pojistné	600% PM	400 % PM (98 957 Kč)
Rozhodné období	25 (30) let	Celoživotní
Základní výměra	2230 (9% PM)	9 % PM (2 230 Kč)
Zápočet za každý rok pojištění	1,50%	1,50%
Zápočet do 1. redukční hranice	100%	100%
Zápočet do 2. redukční hranice	30%	26%
Zápočet nad 2. redukční hranici	10%	0%
1. Redukční hranice	11 000 Kč	44 % PM (10 886 Kč)
2. Redukční hranice	28 200 Kč	400 % PM (98 957 Kč)

VELKÁ DŮCHODOVÁ REFORMA: ZAVEDENÍ TZV. II. PILÍŘE

- ▶ Možnost dobrovolného rozhodnutí o vyvázání (opt-out) 3 % ze současné pojistné sazby 28 % pod podmínkou navýšení platby o další 2 %.
- ▶ Rozhodnutí o vyvázání bude dobrovolné, ale nevratné.
- ▶ Rozhodnout se bude moci občan nejpozději do konce kalendářního roku, ve kterém dosáhne 35 let věku, může však vstoupit dříve.
- ▶ Před faktickým spuštěním nového systému se občané nad 35 let budou moci rozhodnout v určené časové lhůtě (1. 7. 2012 - 31. 12. 2012) o vstupu do systému.
- ▶ Pro příjemce penze je možná výplata
  - buď doživotní penze, v případě úmrtí příjemce penze výplata končí
  - nebo doživotní penze s pozůstalostní penzí na 3 roky, v případě úmrtí příjemce penze je vyplácena pozůstalostní penze ve stejné výši
  - výplaty renty po dobu 20 let, v případě úmrtí příjemce penze výplata pokračuje po zbytek doby formou pozůstalostní penze ve stejné výši
- Při úmrtí účastníka ve fázi spoření bude naspořená částka podléhat dědickému řízení
- Správce prostředků: současné penzijní fondy za podmínky transformace (získání licence; dojde k oddělení majetku účastníků a správce) a nově založené penzijní společnosti.
- Investiční profily budou pro penzijní společnosti povinné:
  - Dynamický
  - Vyvážený
  - Konzervativní
  - Státních dluhopisů ČR
- Inkaso do 2. pilíře bude vybírat a centrální registr pojištěnců povede Jednotné inkasní místo (JIM).

ŘEŠENÍ tzv. mezigenerační solidarity

- ▶ Dohoda na úrovni ekonomických ministrů ze dne 25. 2. 2011
- ▶ Asignace jednoho procenta mzdy, resp. vyměřovacího základu, potomků vůči svým rodičům, kteří jsou ve starobním důchodu
- ▶ Dobrovolnost
- ▶ Nebude mít vliv na jejich vlastní spoření na důchod

- ▶ Viz tisková zpráva MPSV
<http://www.mpsv.cz/cs/10430>

Opatření související se zavedením II. pilíře

- ▶ Zavedení II. pilíře znamená výpadek řádově 20mld. Kč ročně
- ▶ Jako zdroj krytí je navrhováno zvýšení snížené sazby DPH v roce 2012 na 14% a v roce 2013 sjednocení sazeb DPH na úrovni 17,5 %
- ▶ Nárůst inflace bude kompenzován u důchodců valorizací důchodů a u nízkopříjmových skupin obyvatel valorizací životního minima.
- ▶ Další kompenzační opatření jsou plánována v daňové oblasti, kde by došlo ke zvýšení slevy na jedno dítě o 150 Kč měsíčně

Časový harmonogram

Malá důchodová reforma

- ▶ vzhledem k nutnosti dodržet **termín 30. 9. 2011** (nález ÚS) byl již podán vládou návrh novely zákona (tisk 277) . Tento tisk byl projednán Sněmovnou v 1. čtení dne 15.3.2011 a přikázán výborům.

Velká důchodová reforma

- ▶ ve stadiu základního koncepčního rozhodnutí
- ▶ legislativní zpracování bude následovat tak, aby pravidla nabyla účinnosti postupně v průběhu roku 2012 (licencování fondů, rozhodnutí účastníků).
- ▶ Se startem nového způsobu spoření v kapitálové pilíři se počítá k **1. lednu 2013**.
- ▶ ***Jinak je tomu ovšem u doprovodných opatření, zejména u změn sazeb DPH. Návrh novely zákona o DPH je již připraven a nyní probíhá vnější připomínkové řízení.***

Novela zákona o DPH a zákona o daních z příjmů

- ▶ Zvýšení snížené sazby DPH od 1.1.2012 na 14%
- ▶ Sjednocení sazeb DPH na 17,5% od 1.1.2013
- ▶ Navrhuje se upravit podíl na sdíleném výnosu daně z přidané hodnoty pro obce a kraje tak, aby finanční dopad zvýšeného výnosu na obce a kraje byl neutrální a aby zvýšený výnos byl částečně (převáděná částka se snižuje o kompenzace prováděné vládou v důsledku zvýšení sazeb daně z přidané hodnoty) započítáván do výpočtu salda důchodového účtu, jehož přebytky se převádějí na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu ve státních finančních aktivech.
- ▶ Kompenzace cílená na nízkopříjmové skupiny obyvatel v zákoně o daních z příjmů: zvýšení daňového zvýhodnění na jedno dítě o 1 800 Kč ročně tzn. o 150 Kč měsíčně,

Konfrontace s návrhy NERV: úprava stávajícího pilíře

Návrhy NERV

- ▶ sjednocení věkové hranice mužů a žen do roku 2035 a její další navyšování o 2 měsíce za každý rok
- ▶ Vláda by neměla mít možnost stanovovat vyšší procento valorizace a nejpozději do roku 2025 by systém měl přejít na valorizaci cenovou.
- ▶ umožnit manželům sdílet své vyměřovací základy.
- ▶ Strop pojistného by měl činit 3násobek úrovně průměrné mzdy.
- ▶ pravidelně aktualizovat definici invalidity a nepřiznávat invalidní důchod v případě, že již vznikl nárok na předčasný starobní důchod
- ▶ zrušit nově přiznávané doživotní vdovské/vdovecké důchody
- ▶ Sazby pojistného snížit ze současných 28 na 23 %

Vládou navrhovaná důchodová reforma

- ▶ Částečné ANO. K úplnému sjednocení pro všechny pojištěnce dojde v roce 2041 pro osoby narozené v roce 1975 při dosažení důchodového věku 66 let a 8 měsíců.
- ▶ Částečné ANO. Nadále bude valorizace stanovována formou obecně závazného právního předpisu (vyhláška MPSV); cenová valorizace nezmíněna
- ▶ NE
- ▶ NE. Strop pojistného byl stanovena jako 4násobek úrovně průměrné mzdy.
- ▶ ANO. Řeší
- ▶ Částečné ANO
- ▶ NE. Sazba zůstává 28%

Konfrontace s návrhy NERV: nový spořicí pilíř

Návrhy NERV

- ▶ Opt-out 3 % z odváděných 23 % sazby na pojistné
- ▶ výběr pojistného a správu by prováděla Česká správa sociálního zabezpečení.
- ▶ Investiční správa by ležela na renomovaných penzijních fondech, investičních společnostech, bankách – jak by si účastník vybral.
- ▶ Naspořené prostředky by se nemohly vybírat najednou, ale postupně ve formě doživotní renty
- ▶ Opt-out povinný: Dobrovolně by se opt-outu zúčastnila jen část populace, čímž by reforma ztrácela smysl.
- ▶ Nedoporučuje příliš záruku státu za naspořené prostředky.
- ▶ Ti, kteří si fond nevyberou, budou automaticky spořit konzervativně – tedy 50 % dluhopisů ČR a zbytek složený z dluhopisů zemí s podobným nebo vyšším ratingem.
- ▶ Správci aktiv by neměli znát identitu svých klientů, ti by mohli během roku i několikrát migrovat (zlevní to systém a klientovi zvýší výnos)

Vládou navrhovaná důchodová reforma

- ▶ částečné ANO: Opt-out 3 % z odváděných 28 % sazby na pojistné plus povinně ještě 2% (celkově by tedy občan byl zatížen 30%)
- ▶ ANO: Výběr bude provádět Jednotné inkasní místo (JIM).
- ▶ ANO: reformované současné penzijní fondy a nově založené penzijní společnosti
- ▶ Částečné ANO: Výběr ve formě doživotní penze, doživotní penze s pozůstalostní penzí na 3 roky, nebo 20leté renty
- ▶ NE: Opt-out dobrovolný
- ▶ ANO
- ▶ ANO
- ▶ NE?

Konfrontace s návrhy NERV: doprovodná opatření

Návrhy NERV

- ▶ sjednocení DPH na úroveň 19 %.
- ▶ Prostřednictvím daně z příjmu by se měl řešit také neomezený souběh důchodu a pracovního příjmu.
- ▶ zvýšit podporu rodinám s dětmi v oblasti daní a také dostupnost služeb s rodinou spojených.

Vládou navrhovaná důchodová reforma

- ▶ Částečné ANO: 2012 zvýšení snížené sazby na 14%, standardní zůstává 20%; 2013 – sjednocení sazby na 17,5%
- ▶ Zatím NE
- ▶ Zatím částečně: zvýšení daňového zvýhodnění na jedno dítě o 1 800 Kč ročně tzn. o 150 Kč měsíčně,

Děkuji

Lenka Fialková

cutting through complexity™

© 2011 KPMG Česká republika, s.r.o., a Czech limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved. Printed in the Czech Republic.

The KPMG name, logo and ‘cutting through complexity’ are registered trademarks or trademarks of KPMG International Cooperative (KPMG International).